

Nr 44**Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om bekämpande av hönstyfus.**

Genom en den 2 november 1962 dagtecknad proposition, nr 198, vilken hänvisats till lagutskott och behandlats av tredje lagutskottet, har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt, i statsrådet fört protokoll, föreslagit riksdagen att antaga följande förslag till

Förordning om bekämpande av hönstyfus

Härigenom förordnas som följer.

1 §.

Finnes anledning misstänka att hönstyfus förekommer i tamhöns- eller kalkonbesättning, som ej står under särskild enligt veterinärstyrelsens föreskrifter anordnad hönstyfuskontroll, äger styrelsen förordna veterinär eller annan lämplig person att på statens bekostnad taga blodprov från djuren för serologisk undersökning. Sådant förordnande må ock eljest meddelas för uttrönande av sjukdomens spridning inom landet.

Innehavare av djur är skyldig att hålla dessa tillgängliga för provtagning som avses i första stycket och att därvid lämna erforderligt biträde.

2 §.

Framgår vid undersökning som avses i 1 §, att hönstyfus förekommer i viss besättning, och är det av väsentlig betydelse för hindrande av smittspridning till andra besättningar att sjukdomen utrotas i förstnämnda besättning, äger veterinärstyrelsen förordna om nedslaktning i härför erforderlig omfattning. Vid nedslaktningen skall anordnas kontroll på sätt styrelsen föreskriver.

3 §.

Underlåter någon att skyndsamt fullgöra skyldighet enligt 1 § andra stycket eller föreskriven nedslaktning, må åtgärden genom länsstyrelsens försorg verkställas på den försumliges bekostnad.

4 §.

För djur, vilket nedslaktas efter förordnande enligt 2 §, skall utgå ersättning av statsmedel. Beloppet bestämmes av veterinärstyrelsen. Det skall motsvara djurets värde minskat med slaktproduktens värde men må ej överstiga fyra kronor.

Anspråk på ersättning skall vid talans förlust framställas inom sex månader från dagen för nedslaktningen; Kungl. Maj:t likväl obetaget att härifrån medgiva undantag då så finnes påkallat.

5 §.

Innehavare av tamhöns- eller kalkonbesättning äger under förutsättningar, som veterinärstyrelsen stadgar, erhålla styrelsens förklaring att besättningen tills vidare skall anses fri från hönstufus. Återförsäljare av tamhöns, kalkoner eller ägg från sådana djur så ock innehavare av anstalt för kläckning av dylika ägg äger under enahanda förutsättningar erhålla motsvarande förklaring beträffande sin rörelse.

Erhålles förklaring som avses i första stycket, skall sökanden följa de kontrollföreskrifter, som veterinärstyrelsen meddelar, samt vidkännas med kontrollen förenade kostnader. Åsidosätts dessa skyldigheter eller kan eljest befaras att hönstufus inkommit i besättningen eller rörelsen, må styrelsen återkalla förklaringen.

Förklaring och återkallelse som avses i denna paragraf må efter veterinärstyrelsens bemyndigande meddelas jämväl av länsveterinär.

6 §.

Ej må någon yrkesmässigt utbjuda eller överlåta levande tamhöns eller kalkoner annorledes än för omedelbar nedslaktning och ej heller tamhöns- eller kalkonägg för kläckning, med mindre djuren eller äggen härröra från besättning eller kläckningsanstalt för vilken gäller förklaring som avses i 5 §. Beträffande återförsäljning erfordras jämväl att sådan förklaring gäller för återförsäljarens rörelse.

Veterinärstyrelsen äger medgiva undantag från bestämmelserna i första stycket.

7 §.

De närmare föreskrifter, som må erfordras för tillämpningen av denna förordning, meddelas av Kungl. Maj:t eller, efter Kungl. Maj:ts bemyndigande, av veterinärstyrelsen.

8 §.

Bryter någon mot 1 § andra stycket eller 6 § första stycket eller mot föreskrift som meddelats enligt 2 §, 5 § andra stycket eller 7 §, dömes till dagsböter.

Overtygas någon om förseelse som avses i första stycket, må domstolen förordna att rätt till ersättning som avses i 4 § helt eller delvis skall vara förverkad.

Är fråga om förseelse mot 6 §, må domstolen förklara det berörda godset eller, om det icke finnes i behåll, dess värde helt eller delvis förbrutet till kronan.

Avskrift av dom i mål om ansvar för förseelse som avses i första stycket skall av domstolen översändas till veterinärstyrelsen.

Denna förordning träder i kraft den 1 juli 1964, då förordningen den 3 juni 1949 (nr 437) om bekämpande av hönstufus m. m. skall upphöra att gälla.

Propositionens tillkomsthistoria och huvudsakliga innehåll

I skrivelse den 11 oktober 1961 har veterinärstyrelsen föreslagit ändrade bestämmelser för bekämpande av hönstufus. Över förslaget har yttranden avgivits av riksrevisionsverket, lantbruksstyrelsen, kommerskollegium (som hört vissa handelskamrar), styrelsen för veterinärhögskolan (som hört hög-

skolans lärarkollegium), statens veterinärmedicinska anstalt, Hushållningssällskapens förbund (som hört vissa hushållningssällskap), Sveriges lantbrukförbund, Riksförbundet Landsbygdens folk, Sveriges fjäderfäavelsförning och Svenska ägghandelsförbundet.

Härefter har proposition i ämnet utarbetats inom jordbruksdepartementet. Propositionen innehåller förslag till ny förordning om bekämpande av hönstufus. Denna skiljer sig från de nuvarande bestämmelserna främst däri, att yrkesmässig försäljning av levande tamhöns och kalkoner annorledes än för omedelbar nedslaktning samt av tamhöns- och kalkonägg för kläckning i regel skall få ske endast om djuren respektive äggen härrör från besättning eller kläckningsanstalt, som i viss ordning förklarats fri från hönstufus och står under s. k. hönstufuskontroll. Vid återförsäljning krävs motsvarande förklaring och kontroll även beträffande återförsäljarens rörelse. Förordningen är avsedd att träda i kraft den 1 juli 1964.

Gällande bestämmelser

I fråga om de nuvarande bestämmelsernas innehåll tillåter utskottet sig hänvisa till den i propositionen å s. 4 f. intagna redogörelsen.

Veterinärstyrelsens skrivelse samt remissyttrandena däröver

Beträffande innehållet i veterinärstyrelsens skrivelse samt i de däröver avgivna remissyttrandena hänvisas till propositionen s. 5 ff.

Departementschefen

Departementschefen uttalar:

»Enligt gällande förordning om bekämpande av hönstufus må djurägare, som ställer sin besättning under offentlig hönstufuskontroll, på vissa ytterligare villkor erhålla förklaring att besättningen tills vidare skall anses fri från hönstufus. Utan sådan förklaring får han inte överlåta ägg, kycklingar eller höns under beteckning som utsäger eller ger sken av att äggen eller djuren är fria från hönstufus. Dessa bestämmelser har i praktiken visat sig otillräckliga för att stimulera till önskvärd anslutning till hönstufuskontrollen. Det är svårt att fastställa sjukdomens utbredning. Vissa tecken tyder på ökad frekvens under senare år. Veterinärstyrelsen föreslår därför att bestämmelserna skärps. Förslaget har remissbehandlats och i allt väsentligt biträtts av de hörda organen. Även jag finner det befogat att införa nya regler i huvudsaklig överensstämmelse med veterinärstyrelsens förslag. I anslutning till ett därvid fogat författningsutkast har jag låtit inom jordbruksdepartementet upprätta förslag till ny *förordning om bekämpande av hönstufus*.

Vid utformningen av departementsförslaget har eftersträvat att i görlig mån ernå formell överensstämmelse med vissa nyare författningar på husdjurssjukdomarnas område, främst förordningen den 26 maj 1961 (nr 309) om bekämpande av salmonellainfektion hos djur m. m. I de fyra första paragraferna har upptagits bestämmelser motsvarande 9—12 §§ i den gällande hönstyfusförordningen. Enligt veterinärstyrelsens hemställan har därvid maximiersättningen för tvångsslaktat djur höjts till fyra kronor. Att i förordningen, såsom föreslagits under remissbehandlingen, öppna möjlighet för Kungl. Maj:t att i särskilda fall bestämma ännu högre belopp synes mig inte vara påkallat. Som veterinärstyrelsen förordat, bör ägaren få förfoga över nedslaktat djur. Uttrycklig bestämmelse härom torde inte erfordras.

Enligt 5 §, som motsvarar nuvarande 4 §, skall innehavare av tamhöns- eller kalkonbesättning äga under förutsättningar, som veterinärstyrelsen stadgar, erhålla styrelsens förklaring att besättningen tills vidare skall anses fri från hönstyfus. Även återförsäljare av tamhöns och kalkoner — inbegripet kycklingar — eller av ägg från sådana djur samt innehavare av kläckeri skall under enahanda förutsättningar äga erhålla motsvarande förklaring beträffande sin rörelse. Erhålls förklaring enligt dessa bestämmelser, skall sökanden vara skyldig att följa de kontrollföreskrifter, som veterinärstyrelsen meddelar, samt vidkännas med kontrollen förenade kostnader. Åsidosätts dessa skyldigheter eller kan eljest befaras att hönstyfus inkommit i besättningen eller rörelsen, må styrelsen återkalla förklaringen. Med anledning av Hushållningssällskapens förbunds hemställan har i 5 § slutligen stadgats att förklaring och återkallelse som avses i paragrafen må efter veterinärstyrelsens bemyndigande meddelas även av länsveterinär.

Den huvudsakliga nyheten innefattas i 6 §. Här stadgas förbud mot att yrkesmässigt utbjuda eller överlåta levande tamhöns eller kalkoner annorledes än för omedelbar nedslaktning samt tamhöns- eller kalkonägg för kläckning, med mindre djuren eller äggen härrör från besättning eller kläckningsanstalt för vilken gäller förklaring som avses i 5 §. Beträffande återförsäljare erfordras jämväl att sådan förklaring gäller för hans rörelse. — Enligt ett andra stycke i paragrafen skall veterinärstyrelsen äga medge undantag från bestämmelserna i första stycket. Denna dispensmöjlighet kan tänkas komma till användning bland annat i fall där ett hönseri, trots tillbörliga ansträngningar, inte lyckats vinna förklaring om frihet från hönstyfus innan de nya bestämmelserna trätt i kraft.

Den i gällande förordning nyttjade benämningen »friförklaring» har enligt veterinärstyrelsen visat sig ägnad att vilseleda allmänheten; man har trott att förklaringen inneburit garanti för frihet från sjukdomar överhuvudtaget. Benämningen bör därför undvikas i fortsättningen. Att på sätt föreslagits ersätta densamma med »försäljningslicens» synes mig dock inte innebära någon vinning.

I 7 §, som motsvarar nuvarande 14 §, får Kungl. Maj:t eller, efter Kungl.

Maj:ts bemyndigande, veterinärstyrelsen befogenhet att utfärda erforderliga tillämpningsföreskrifter. I 8 § slutligen ges straffbestämmelser i nära anslutning till salmonellaförordningen.

Den nya förordningen bör lämpligen träda i kraft vid budgetårsskiftet den 1 juli 1964.»

Utskottet

Enligt vad veterinärstyrelsen i den till grund för propositionen liggande skrivelsen anfört, har hönstufusen under 30 års tid varit föremål för statliga bekämpningsåtgärder utan att komma under godtagbar kontroll.

I syfte att möjliggöra en effektiv bekämpning av sjukdomen föreslås i propositionen att nya bestämmelser på området skall genomföras. Den främsta nyheten i förslaget är att yrkesmässig försäljning av tamhöns och kalkoner annat än för omedelbar nedslaktning liksom av ägg från sådana fåglar för kläckning i princip bara skall få ske, om djuren respektive äggen härrör från besättning eller kläckningsanstalt, vilken i viss ordning förklarats fri från hönstufus och står under särskild kontroll. Denna kontroll avses bli närmare reglerad genom tillämpningsföreskrifter utfärdade av Kungl. Maj:t eller, efter Kungl. Maj:ts bemyndigande, av veterinärstyrelsen. I sin förutnämnda skrivelse har styrelsen angivit att besättning, vari infektion inte påvisats, skall undersökas en gång om året eller, då den varit friförklarad minst fem år i följd, en gång vartannat år. I smittad besättning skall däremot såsom regel företagas undersökning var eller varannan månad, intill dess sjukdomssymptomen upphört.

I likhet med departementschefen finner utskottet skärpta bestämmelser påkallade och har intet att erinra mot det genom propositionen framlagda förslaget. Utskottet förutsätter härvid att tillämpningsföreskrifterna kommer att anpassas efter den fortsatta utvecklingen på sådant sätt att kontrollen, utan att brista i effektivitet, likväl icke göres mera kostnadskrävande eller eljest betungande än vad förhållandena påkallar.

På grund av det anförda får utskottet hemställa,

att riksdagen måtte för sin del antaga det genom propositionen framlagda förslaget till förordning om bekämpande av hönstufus.

Stockholm den 5 december 1962

På tredje lagutskottets vägnar:

HUGO OSVALD

Vid detta ärendes behandling har närvarit:

från första kammaren: herrar Osvald, Lindahl, Kristiansson, Ebbe Ohlsson, Georg Carlsson*, Herbert Larsson, Wirmark och Gunnar Pettersson;

från andra kammaren: herrar Levin, Nyberg, Jansson i Benestad, Andersson i Ryggestad, Johansson i Öckerö, Svenning, Wachtmeister* och Svanberg.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.